

Ministerstvo zrušilo tři chybná rozhodnutí Správy CHKO Jeseníky ke kůrovcovým těžbám

Ekologové zachránili tisíce hektarů vzácné přírody

středa 5. února 2020

Ekologické organizace Společnost přátel Jeseníků (SPJ) a Hnutí DUHA Jeseníky (HD) dosáhly zásadního úspěchu v dalších klíčových kauzách ohledně kácení kůrovcem napadených stromů v nejcennějších oblastech CHKO Jeseníky. Ministerstvo životního prostředí (MŽP) v Ostravě přezkoumalo sérii odvolání nevládních organizací proti rozhodnutím Správy CHKO Jeseníky a minulý týden zrušilo další 3 napadená rozhodnutí [1]. Díky ekologickým organizacím se tak otevírá příležitost k zajištění důsledné ochrany jedné z nejcennější přírody v ČR. Případy zároveň odhalují závažná pochybení ze strany vedení Správy CHKO, která by vedla k ničení vzácné přírody Jeseníků. O vydání výjimek ze zákazů dle zákona o ochraně přírody zde žádaly Lesy ČR, s.p.

Zatímco předchozí rozhodnutí MŽP Ostrava se týkala pouze dvou lokálních rezervací (NPR Rejvíz a PR Suchý vrch), aktuální verdikty řeší další osud vzácné přírody mimo rezervace na rozsáhlé ploše celkem 4 560 hektarů! Jde o území 14x větší než je rezervace Rejvíz a zahrnuje divokou přírodu a neobydlené horské území zařazené do nejpřísněji chráněné 1.a 2.zóny CHKO Jeseníky [2]. Navíc, většina této oblasti (3 106 hektarů) je chráněna Evropskou unií jako Evropsky významné lokality Praděd a Keprník. Konkrétně se jedná např. o tak mimořádné lokality jako je údolí Hučivé Desné s masivy Klínové hory, Spáleného vrchu, Vozky a Červené hory, na jejímž vrcholu leží i známá Vřesová studánka. Jde o jedno z největších území s divokou přírodou v ČR se strategickým významem pro výskyt vzácných druhů živočichů.

Přesto zde Správa CHKO Jeseníky v srpnu 2019 udělila výjimky na činnosti, které zákon o ochraně přírody zakazuje [3] a umožnila tak hospodaření způsobem vyžadujícím intenzivní technologie za účelem kácení kůrovcových stromů. V praxi tak Správa umožnila různé formy destruktivních zásahů, od kácení stromů a jejich odkornění na menších plochách až po masivní těžby horských lesů s tvorbou holosečí bez omezení plochy holin (!), použití těžké techniky s úplným nebo s většinovým odvozem pokácených stromů na většině lokalit. **Destruktivní zásahy navíc Správa CHKO povolila celoročně, a to až do 31. 12. 2021.** Na celém území navíc Správa CHKO umožnila použití prudce jedovatých chemických postřiků.

Alarmující je to, že Správa povolila různé formy intenzivních zásahů a použití jedů i v lesích, které neplní hospodářskou funkci, ale jde o lesy zvláštního určení a o lesy ochranné. Tyto horské lesy chrání půdu na extrémně strmých svazích, brání erozi a vzniku sesuvů a povodní. Tyto prioritní funkce dané lesním zákonem ale Správa CHKO nezohlednila a umožnila zde intenzivní kácení včetně holosečí s odvozem dřeva, což by v praxi vedlo k vysokému riziku erozí, sesuvů a povodní na strmých svazích hor. Stejně tak Správa CHKO umožnila destruktivní zásahy i v prostředí přirozených, až 200 let starých horských smrčín, které jsou přitom chráněny Evropskou unií a Správa CHKO má jejich ochranu zajistit v praxi. Místo toho ale umožnila v přirozených horských smrčinách starých až 150 let těžbu stromů na ploše 0,2 hektaru v každé kůrovcem napadené lokalitě s odvozem většiny dřeva. Na místě mělo zůstat jen 15%, resp. jen 10% ze zásoby dřeva v těchto

porostech. Taková těžba byla umožněna např. na extrémním západním svahu masivu Červené hory, kde došlo v minulosti k velkým půdním sesuvům a murám, nebo na prudkém svahu Klínové hory, Sviního a Medvědího dolu apod. Zásahy by vedly k významnému narušení ekosystému horských smrčín a otevření těchto porostů těžbou by vedlo k riziku jejich dalšího rozpadu zejména větrem.

Díky odvolání SPJ a HD došlo ke zrušení těchto chybných rozhodnutí, věc se vrací k novému projednání a je zde příležitost zajistit přísnější ochranu mimořádně cenné přírody. Hlavním důvodem pro zrušení je podle ministerstva **pochybení Správy při hodnocení existence jiného veřejného zájmu**, který je v tomto sporu zásadní. Vzhledem k významu dotčeného území je zde podle zákona prioritní a nadřazený zájem na ochraně přírody a Správa CHKO může výjimky ze zákazů povolit v případě, kdy **jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody**. Správa CHKO ve svých rozhodnutích o výjimkách tvrdila, že jiný veřejný zájem spočívá v ochraně lesních porostů ve správě Lesů ČR, s.p. před šířením kůrovcové kalamity a že tedy zájem na umožnění intenzivního kácení a těžeb převažuje nad zájmem ochrany nejcennější přírody Jeseníků. **Upřednostnění zájmu intenzivních těžeb nad ochranou přírody ovšem Správa CHKO v podstatě ničím nedoložila a k vyhodnocení této klíčové věci přistoupila velice povrchně a v rozporu s ustálenou judikaturou správních soudů.**

Ministerstvo ve svém rozhodnutí Správu CHKO opakovaně kritizuje a konstatuje, že „vzhledem ke skutečnosti, že napadené rozhodnutí postrádá vyhodnocení veškerých negativních vlivů asanačních zásahů proti kůrovcům na dotčené lesní porosty..., je nepřezkoumatelná rovněž správní úvaha týkající se převahy jiného veřejného zájmu nad zájmem ochrany přírody.“ Dále uvádí, že z rozhodnutí „nevyplyvá, z jakých podkladů při hodnocení existence jiného veřejného zájmu agentura (pozn. Správa CHKO) vycházela a jakými úvahami a kritérii se řídila.“

Tři aktuální případy potvrzují nezodpovědnost vedení Správy CHKO při řešení ochrany nejcennější přírody Jeseníků. Ekologické organizace již dlouhodobě upozorňují na závažná pochybení vedení Správy CHKO, která vedou k ohrožení a k poškozování vzácné přírody. **MŽP Ostrava doposud přezkoumalo celkem 7 odvolání podaných SPJ a HD a v 6 případech dalo za pravdu ekologickým organizacím.** To svědčí o „kvalitě“ práce Správy CHKO Jeseníky.

Ekologické organizace proto apelují na MŽP ČR, aby neprodleně zrušilo všechny napadené výjimky vydané Správou CHKO Jeseníky a aby zajistilo důslednou ochranu nejcennější přírody nejvyšších moravských hor. Požadují, aby na 30% plochy CHKO Jeseníky (1. a 2. zóny) byl respektován zákon o ochraně přírody a zásahy člověka zde byly omezeny. Konkrétně požadují ponechat nejcennějších 10% území (rezervace, 1. zóny, nehospodářské lesy) pro přirozený vývoj divoké přírody bez lidských zásahů. Na zbývajících 20% území CHKO (2. zóny a většinou nehospodářské lesy) pak souhlasí se zásahy proti kůrovci, ale pouze formou včasné asanace malých skupin kůrovcem napadených stromů, bez vzniku holin a bez použití jedovatých chemických postřiků. Ekologické organizace apelují na lesníky, aby přestali ztrácet čas a kapacity na zbytečných zásazích v rezervacích a veškeré síly aby věnovali včasné likvidaci začínajících kůrovcových ohnisek. Důležité je v lesích ponechat část suchých stojících stromů, které chrání půdu před vysušením a jako tlející kmeny pak pomáhají zadržovat vodu a poskytují živiny mladým stromkům. Nutná je i urychlená změna nepřirozených smrkových monokultur v okolí rezervací na lesy zdravé, věkově a druhově pestré s převahou buků a jedlí.

Ondřej Bačík, předseda Společnosti přátel Jeseníků, řekl:

„Správa CHKO se nechová jako odborný orgán ochrany přírody, ale jako školák, který opakovaně dělá chyby, vydává jedno špatné rozhodnutí za druhým a ekologické organizace doslova školí Správu a zastavují její chyby. Vedení Správy CHKO Jeseníky zcela selhalo ve své klíčové roli při ochraně vzácné přírody nejvyšších moravských hor. Místo ochrany povoluje plošná odlesnění velké části horských lesů Hrubého Jeseníku, což může vést k ekologické katastrofě.“

„Apelujeme na Ministerstvo životního prostředí, aby zrušilo všechna chybná rozhodnutí Správy a zajistilo v Jeseníkách fungující systém ochrany přírody. Žádáme, aby 10% plochy CHKO Jeseníky bylo vyčleněno pro divokou přírodu bez vlivu člověka a na dalších 20% území aby se kácení stromů omezilo v souladu se zákonem o ochraně přírody.“

Ivo Dokoupil, koordinátor Hnutí DUHA Jeseníky, řekl:

„Správa CHKO příliš podléhá tlaku lesníků a nadřazuje zájmy těžařů nad zájmy ochrany přírody, aniž by k tomu doložila objektivní důvody a provedla vyhodnocení dopadů. Hned tři zrušená aktuální rozhodnutí jsou toho důkazem.

Zásahy v přirozených horských smrčínách a v rezervacích jsou zbytečné, pozornost je potřeba zaměřit na smysluplné kroky na území 2. zón. Holiny jsou zde nepřijatelné a způsobí ve výsledku více škody a rizik než kůrovec. Apelujeme na lesníky, aby dodržovali lesní zákon a ve 2. a 3. zónách včas likvidovali začínající ohniska kůrovce a nenechávali jej vylítávat a množit. Zásahy v lesích na mnoha místech provádí pozdě a situace se nezvládá. Například samotné LČR nedávno přiznaly, že nestíhají sanovat kůrovcová ohniska v hospodářských lesích. Je proto zcela nepochopitelné, proč tak vytrvale usilují o výjimky na těžbu na území 1. a 2. zóny CHKO a proč kapacity raději nevyužívají tam, kde jim to zákon umožňuje bez výjimek.“

Kontakty:

Ondřej Bačík, předseda Společnosti přátel Jeseníků, 604 631 563,

ondrej.bacik@centrum.cz

Ivo Dokoupil, koordinátor Hnutí DUHA Jeseníky, 777 787 927

ivo.dokoupil@tiscali.cz

Poznámky:

[1] Jedná se o tyto výjimky a rozlohu území:

1. území I. a II. zóny CHKOJ mimo překryv s Evropsky významnou lokalitou (EVL) Praděd a EVL Keprník na Lesní správě Loučná nad Desnou = 1 454 hektarů (ha),
2. území I. a II. zóny CHKOJ v překryvu s EVL Praděd a EVL Keprník na LS Loučná nad Desnou = 2 871 ha,
3. území I. a II. zóny CHKOJ v překryvu s EVL Keprník na LS Hanušovice = 235 ha

CELKEM: cca 4 560 hektarů

[2] Celá CHKO je rozdělena do 4 zón podle kvality přírody. 1. a 2. zóny zahrnují nejčistější přírodu Jeseníků a tvoří pouhých 30% plochy CHKO. Naprostá většina území CHKO je zařazena do 3.zóny (66% CHKO), kde jsou možnosti ochrany přírody malé a další osud hor je zde zejména v rukou lesníků. 4.zónu tvoří obce.

[3] Ustanovení § 26 odst. 3 písm. a) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny zakazuje hospodařit způsobem vyžadujícím intenzivní technologie a používat biocidy na území 1. a 2.zóny CHKO. Samostatné zákazy pak platí pro území národních přírodních rezervací a pro území přírodních rezervací (viz např. § 28 odst. 2 zákona).